

Vammaisneuvoston lausunto koskien alueellista opiskeluhuoltosuunnitelmaa

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen vammaisneuvosto pitää tärkeänä, että alueellisessa opiskelijaterveydenhuoltosuunnitelmassa huomioidaan vammaisten, pitkäaikaissairaiden ja neurokirjon opiskelijoiden tarpeet. Opiskeluhuollolla on keskeinen rooli opiskelukyvyn, osallisuuden ja hyvinvoinnin tukemisessa sekä syrjäytymisen ehkäisyssä.

Vammaisneuvosto pitää myönteisenä suunnitelmassa esille tuotua tavoitetta vahvistaa ennaltaehkäisevää työtä sekä monialaista yhteistyötä. Näiden tavoitteiden toteutuminen edellyttää kuitenkin esteettömyyden ja saavutettavuuden, myös digisaavutettavuuden, huomioimista kaikissa palveluissa.

Vammaisneuvosto kiinnittää erityistä huomiota seuraaviin asioihin:

Päihteet, väkivalta, syrjintä ja kiusaaminen

Tarvitaan toimintamalleja kiusaamisen ja väkivallan vähentämiseksi. Erityisesti vammaiset henkilöt kokevat niin syrjintää, kiusaamista kuin väkivaltaa. Väkivalta on viime aikoina kohdistunut myös opettajiin ja muuhun henkilökuntaan.

Ongelma- ja kriisitilanteisiin tarvitaan riittävästi henkilökuntaa ja osaamista. Erityisesti nuorten lisääntyneet päihde- ja väkivaltailmiöt vaativat nopeampaa ja suoraviivaisempaa hoitopolkua opiskeluhuollosta erikoissairaanhoidon ja lastensuojeluun.

Palveluihin hakeutuminen

Palveluihin hakeutumisesta tulee tehdä helppoa ja toimivaa, jotta syrjäytymisvaarassa olevat nuoret tavoitetaan. Nuorten omaa aktiivisuutta tulee tukea ja löytää sopivat yhteydenottotavat.

Resurssien riittävyys

Henkilöstön osaamisesta ja riittävydestä tulee huolehtia.

Esteettömyys ja saavutettavuus

Opiskeluhuollon fyysisten tilojen, digitaalisten palveluiden sekä viestinnän tulee olla esteettämiä ja saavutettavia. Tämä koskee muun muassa ajanvarausjärjestelmiä, etävastaanottoja, sähköisiä lomakkeita sekä tiedottamista. Palveluiden saavutettavuus tulee varmistaa myös aisti- ja kommunikaatioesteisten opiskelijoiden näkökulmasta.

Tilojen tulee myös tukea niin opiskelijoiden kuin työntekijöiden jaksamista.

Oikea-aikaiset ja yksilölliset palvelut

Vammaiset ja pitkäaikaissairaat opiskelijat tarvitsevat usein yksilöllistä tukea opiskelukyvyn ylläpitämiseksi. Vammaisneuvosto pitää tärkeänä, että opiskeluhollossa tunnistetaan riittävän varhain opiskelijan tuen tarpeet ja varmistetaan sujuva yhteistyö muiden sosiaali- ja terveystalveluiden kanssa.

Eriyistä huomiota tulee kiinnittää neurokirjon opiskelijoiden, mielenterveyden haasteita kokevien opiskelijoiden sekä kommunikoinnin tukea tarvitsevien opiskelijoiden palvelupolkuihin.

Mielenterveystalveluiden saatavuus

Monilla vammaisilla ja pitkäaikaissairailla opiskelijoilla on kohonnut riski kuormittumiseen, yksinäisyyteen ja mielenterveyden haasteisiin. Vammaisneuvosto korostaa, että mielenterveystalveluiden saatavuus tulee turvata ilman pitkiä odotusaikoja ja talveluiden tulee olla aidosti saavutettavia myös erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille.

Opiskelijoiden osallisuus

Vammaisneuvosto pitää tärkeänä, että myös vammaiset opiskelijat osallistuvat talveluiden suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Kokemusasiantuntijuutta tulee hyödyntää systemaattisesti talveluiden laadun ja saavutettavuuden parantamisessa.

Henkilöstön osaaminen

Opiskeluterveydenhuollon henkilöstön osaamista tulee vahvistaa vammaisuuteen, pitkäaikaissairauksiin, neurokirjioon sekä saavutettavaan kohtaamiseen liittyvissä kysymyksissä. Yhdenvertainen talvelu edellyttää riittävää ymmärrystä erilaisista toimintakyvyn rajoitteista ja niiden vaikutuksista opiskelijan arkeen.

Lisähuomiona nostamme esiin lapset ja nuoret, joiden perheessä on pitkäaikaissairautta tai vammainen perheenjäsen. Näiden nuorten tunnistaminen ja auttaminen on erityisen tärkeää. Tämän osalta tarvitaan myös henkilöstön osaamista ja toimivia tapoja.

Yhteenveto

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen vammaisneuvosto katsoo, että opiskelijaterveydenhuoltosuunnitelmaa tulee jatkovalmistelussa täydentää esteettömyyden, saavutettavuuden ja erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden näkökulmilla. Näin voidaan edistää yhdenvertaisia opiskelumahdollisuuksia, opiskelijoiden hyvinvointia sekä aidosti saavutettavia palveluja koko hyvinvointialueella. Lisäksi tarvitaan toimivia tapoja lisääntyneen väkivallan ja kiusaamisen estämiseksi.

Vammaisneuvoston puolesta

Pirkko Kuusela
Vammaisneuvoston puheenjohtaja

Marsa Valtonen
1.varapuheenjohtaja

Juha-Matti Koskinen
2.varapuheenjohtaja

Jessica Holmlund
3.varapuheenjohtaja

Vammaisneuvosto xx.6.2026

Jakelu

Kati Wilska-Seemer, asiantuntija

PL 33, Länsi-Uudenmaanhyvinvointialue
PB 33, Västra Nylands välfärdsområde
luvn.fi